

Grensgeval groen monument

Een landschappelijk monument kan ook grensoverschrijdend zijn. Zoals het bosgebied tussen Beek en Elten.

door Henk Harmsen

BEEK - We lopen het bospad langs de oude loopgraven en opgeblazen bunkers bij de A12, op de grens van Beek en Elten. De wandelgidsen Ben Gerritsen uit Zeddam en Herman Nijhof uit Doetinchem gaan hier op 12 december een excursie verzorgen voor genodigden namens de Stichting Achterhoek weer Mooi (StAM).

„Het is juist die combinatie van de natuur en het menselijk ingrijpen wat dit stuk bos zo intrigerend maakt”, zegt André Kaminski van StAM. „Al gaat het hier dan om waanzinnige elementen”, voegt Nijhof eraan toe.

In 2011 is de overwoekerende vegetatie hier opgeruimd en kwamen de loopgraven weer vrij.

In de Eerste Wereldoorlog was er nog een kilometers ver uitzicht vanaf deze hoge bostrand richting Liemers. De Duitsers wilden met hun steeds bewaakte linie voorkomen dat er onverhoeds een grote inval kon komen vanuit het neutrale Nederland.

Het betekent dat dit grensbos hier in die tijd nog een kale heidevlakte was, met misschien hier en daar een boom, aansluitend aan de Hohe Heide.

De Duitse militairen die hier in 1914-1918 lagen hebben rustige ja-

ren gehad, want er gebouwd hoe genaamd niets.

Later werd het helemaal een stille uithoek waar maar weinig mensen kwamen; het Eltensdandgoed Ritbroek, waaronde het toen viel, liet alles bij heroude. De aanleg van de A12 in a na de Tweede Wereldoorlog sneed dit Bunkerwald af van de Eltense bossen, waarin de oude linie gewoon verder loopt.

We gaan daar ook kijken in de buurt van de Eltense molen is in het bos een merkwaardig fenomeen te zien. „Hier lopen loopgraven uit de Eerste en uit Tweede Wereldoorlog door elkaar. Gedeel-

telijk vallen ze ook samen en op een bepaald punt is zelfs een kruising van beide systemen te zien”, zegt Gerritsen, al wijzend. In de winter van 1944-1945 werd hier door dwangarbeiders en Volksturmmannen weer een linie gegraven om de te verwachten geallieerde aanval tegen te houden. In de weinige oude bomen, die het heftige oorlogsgeweld overleefden, zitten overal nog gaten van granaatsplinters als getuigen van een heftige strijd.

Na de Eerste Wereldoorlog besloten de verbonden landen Frankrijk, Engeland en Rusland de reeks Duitse bunkers langs de grens op

■ Wandelgidsen Ben Gerritsen (links) en Herman Nijhof in een herestelde loopgraaf bij de A12. Foto Theo Kock

te blazen, om toekomstige herhaling van problemen te voorkomen. De gigantische aantallen vrijkomende brokstukken zijn zuinig hergebruikt. In de omgeving Beek-Elten worden diverse huizen aangewezen, waarvan de fundering zou bestaan uit forse brokken van dit bunkerbeton. Donkere brokken met cement ertussen vormen keermuren langs de wegen en trappen naar het pompetuze monument van beide oorlogen, met zichtlijn op Laag-Elten, gebouwd op de westflank

van de Elterberg. Daar staat op een hoge sokkel het standbeeld van een man en vrouw met hun gesneuvelde zoon. Je zou er Maria en de gekruisigde Jezus in kunnen zien, ditmaal dan met Jozef erbij. Het komt Herman Nijhof bekend voor. „Opeens schiet me te binnen dat ik in Barcelona, aan de Sagrada Familia van Gaudi, een lijdensgevel zag uit 1918 met net zulke hoekige figuren.”

..... Dit is deel 30 van de serie over land- schapsmonumenten

“ En hier zien we loopgraven uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog door elkaar heen lopen

Ben Gerritsen, wandelgids